

Csák Máté építész kiállítása elé

Ha jól számolom, Csák Máté pár nap híján 77 éves. A 77 bűvös szám. Persze a matematikában nincs bűvölet. Ott azt mondják, hogy a 77 (római számmal: LXXVII) egy természetes szám, félprím, a 7 és a 11 szorzata. Na, ezért is ódzkodtam mindig is a matematikától. Mert ott még azt is megkérdezhetik: mi az, hogy bűvölet, mi az a bűvölet. Szóval vissza a 77-hez. Gyerekkorom soha nem felejtendő könyve – az elsők közül való – volt Illyés Gyula Hetvenhét magyar népmeséje. Ami maga a bűvölet. A kis gömböctől A háromágú tölgyfa tündéréig. Maga Illyés az Utószóban így ír:

„Ahogy a zenész a népdalhoz, melyet feldolgoz, olyasféleképp nyúltam én ezekhez a népmesékhez, már kezdetben, az első kiadáskor. Nem megváltoztatni – ellenkezőleg, lényegükben megerősíteni akartam őket. Ami keveset szerkezetükön igazítottam, ezért igazítottam.

A magam képzelete s ízlése szerint nem tettem többet hozzájuk, mint amennyihez a magyar nép egy tagjaként van jogom. Céлом az volt, úgy hangozzanak, mintha az eddigi, mondjuk, száz elmesélőjük után még egy százegyedik is előállna; de az is a népből. De valamiképp mégis több igénnyel.”

Szerintem Csák Máté mindezt elmondhatja rajzairól. Ha most nem az absztrakt képeiről beszélek, akkor egészen bizonyosan elmondható, hogy témaválasztása szerint Csák egyáltalán nem egyéni. Ám sajátos szerkesztésével „lényegükben megerősíteni” akarja témáit.

Csák Máté „É”-sít. „É”-s ezt a plakátján is teszi. „Értelem, érzelem, építészet.” „É”-s ezzel játszani is lehet. Mármost a sorrenddel. „Értelem, építészet, érzelem.” „Érzelem, értelem, építészet.” „Érzelem, építészet értelem.” „Építészet, érzelem, értelem.” „Építészet, értelem, érzelem”. Lehet választani. Játék? Lehet, de jó játék. Bármelyik változat a választóról sokat elmond.

Csák Máté világljáró. Legalább annyira, amilyennek minden építésznek, már „tanonckorában” lennie kéne. Ezek az utazások hozták/hozzák az útirajzokat. Az útirajzok lényege nem az ábrázolás.

Napjainkban meg végképp nem az, amikor fényképek tonnaszámra születnek. Mindenhol, mindenképpen, mindenáron. Nem. Az útirajzok ennél sokkal többet jelentenek. Az útirajzok a megfigyelésről, a megértésről, s a fontosság közléséről szólnak. És mit mondott Illyés?

„...lényegükben megerősíteni akartam őket”. Nos, kedves Mindnyájan. Ez látható itt, ez történik most itt, e helyen, már harmadik alkalommal. Máté elárulta, hogy még kettőt szeretne. Úgy akkor most, a felénél tartunk. Boldog „delelést” kívánok, kitartást, hibátlan egészséget.

Budapest, 2015. április 13.

Sáros László György DLA

A MÉSZ elnöke